

GODA EXEMPEL

Miljöbyggnad 2.2 på SISAB

Sedan januari 2014 ska all nyproduktion på SISAB miljöcertifieras enligt Miljöbyggnad, betyg silver. Detta dokument ger vägledning och tips till hur Miljöbyggnadscertifieringen på SISAB går till, och vänder sig därmed till både miljösamordnare, projektledare, projektansvariga och andra inblandade i certifieringsprojekten.

Bakgrund

Miljöbyggnad är en svensk miljöcertifiering för hållbara byggnader. Systemet utgår från svenska myndighetskrav och innehåller 15 olika miljöindikatorer inom områdena energi, inomhusmiljö och material. Att en byggnad blir certifierad med betyg silver innebär en betydligt högre miljöstandard än myndighetskrav och vanlig byggpraxis. Certifieringen innebär även en tredjepartsgranskning av Sweden Green Building Council (SGBC), och fungerar därmed som en kvalitetssäkring av SISAB:s miljöarbete. SISAB:s beslut om certifiering gäller både nya skolor och förskolor, inklusive tillbyggnader med egen teknisk försörjning. Ombyggnader ska inte certifieras.

Om SISAB:s Goda exempel

SISAB:s Goda exempel är en serie dokument som lyfter fram rekommenderade lösningar, rutiner och arbetssätt. I ett projekt är SISAB:s projekteringsanvisningar styrande och ska följas. SISAB:s Goda exempel kan användas i delar eller i sin helhet. Projektavdelningens enhet för Projektutveckling har det samordnande ansvaret.

Om du har synpunkter, skriv ett mail till godaexempel@sisab.se.

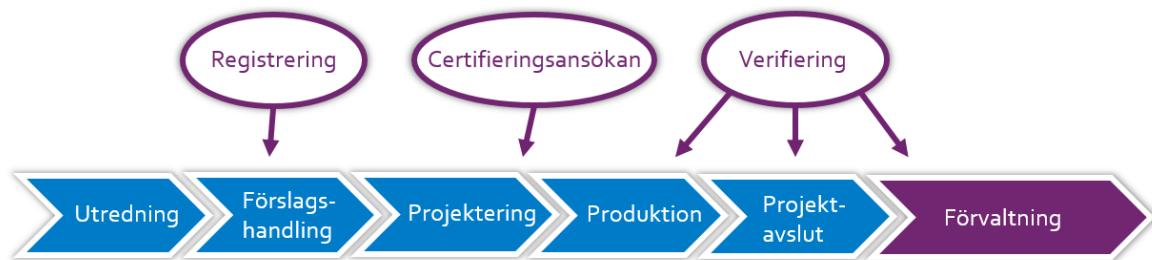
Miljöbyggnad 2.2 har sedan den 1 januari 2018 ersatts av version Miljöbyggnad 3.0, men projekt som tidigare registrerats i version 2.2 kommer fortfarande kunna certifieras enligt denna version.

Certifieringsprocessen

Certifieringsprocessen består i korthet av de olika delarna registrering, ansökan och verifiering. De olika delarna kommer att tas upp i följande avsnitt och finns även beskrivna mer i detalj på [SGBC:s hemsida](#). Där finns också information om aktuella avgifter kopplade till certifieringen.

Certifieringsprocessen för Miljöbyggnad ska samordnas med den ordinarie projektprocessen på SISAB. Figuren och texten nedan beskriver hur detta bör göras.

Registrering

Certifieringsprocessen börjar med att SISAB:s Miljöbyggnadssamordnare registrerar den byggnad som ska certifieras i SGBC:s system Building Green Online (BGO). All administration kring certifieringen sker sedan via det systemet.

Registreringsdatumet avgör vilken manualversion som kommer gälla för ansökan, och görs lämpligen i förslagshandlingsskedet då förslagshandlingar upprättas. Om det är flera fristående nya byggnader eller tillbyggnader i samma projekt, ska varje byggnad registreras var för sig. När projektet registreras ska Miljöbyggnadssamordnaren även meddela miljobyggnad@sisab.se och ange namn på projektet och vem som är projektansvarig. Användaren SISAB ska också ges tillgång till projektet i BGO genom att Miljöbyggnadssamordnaren kontaktar SGBC i samband med registreringen. När projektet registreras i BGO ska det följa samma princip för namngivning som SISAB använder i övrigt. Detta underlättar administrationen kring certifieringen och gör det tydligt vilket projekt certifieringen gäller. Använd följande princip för namngivning:

Skolor: Populärnamn, hus (t.ex. "Rödabergsskolan, hus C")

Förskolor: Förskola, adress (t.ex. "Fiberpennans förskola, Fastlagsvägen 68")

Certifieringsansökan

En certifieringsansökan ska skickas in för granskning till SGBC inom tre år från registreringsdatumet. Detta sker när projekteringen är färdig och alla nödvändiga handlingar såsom ritningar, beskrivningar och beräkningar finns framtagna. Om man på grund av förseningar inte hinner skicka in ansökan inom tre år från registrering, ska SGBC meddelas. Projektet kan då behöva registreras på nytt.

Arbetet med ansökan bör koncentreras till projekteringskedet, efter genomförandebeslutet. Projekteringsgruppen måste dock redan i utrednings- och förslagshandlingsskedet studera om byggnadens orientering, form, fönsterplacering m.m. ger förutsättningar för att klara Miljöbyggnads krav gällande energianvändning, dagsljus, solvärmelast och termiskt klimat.

På [SGBC:s hemsida](#) finns mer information om hur arbetet med ansökan går till. Där finns bland annat information om möjligheten att få ett förhandsbesked om en hel eller del av en indikator uppnår projekterat betyg, och om möjligheten att förlänga granskningstiden genom att köpa extra tid för revidering. Det finns också frågor och svar kring Miljöbyggnad, verktyg och dokument som ska användas till certifieringsansökan.

Om projektet har frågor eller synpunkter kring hur certifieringsärendet hanteras av SGBC under granskningen, kontakta SISAB:s Miljöbyggnadsspecialist via miljobyggnad@sisab.se. Återkoppla även till SISAB om projektet har ställt frågor till SGBC under certifieringsprocessen, så att erfarenheter från olika projekt kan samlas och delas.

Om ansökan godkänns av SGBC blir byggnaden preliminärt certifierad. Plakett och diplom skickas då till SISAB:s Miljöbyggnadsspecialist. Plaketten sätts inte upp i byggnaden förrän vid godkänd verifiering.

Mariehällsskolan invigdes i augusti 2014 och är verifierad med betyget silver enligt manual Miljöbyggnad 2.1.

Verifiering

Verifiering av certifieringsresultatet ska ske senast inom två år efter att byggnaden tagits i normaldrift, och syftar till att visa att byggnaden lever upp till de projekterade förutsättningarna som låg till grund för den preliminära certifieringen. Vissa verifieringsunderlag (exempelvis relationshandlingar, mätprotokoll och följesedlar) bör Miljöbyggnadssamordnaren samla in med hjälp av projektörer, sakkunniga och entreprenör redan under produktion och slutbesiktning. Andra verifikat, så som exempelvis energiuppföljning, tas fram senare med hjälp av SISAB:s driftavdelning.

Certifieringen är giltig i maximalt 10 år, eller till dess då byggnaden genomgått större förändringar i verksamheten eller har byggts om. Om det inom 10 år sker förändringar som exempelvis verksamhetsanpassningar eller byte av trasiga fönster, bör det om möjligt säkerställas att Miljöbyggnads krav fortfarande uppnås.

Upphandling av entreprenör

Vid upphandlingen av entreprenör ska det framgå vilket betyg på respektive indikator som ska uppnås. Entreprenören ska ha kompetens/erfarenhet av Miljöbyggnad. Vid ändringar jämfört med projekteringshandlingarna i förfrågningsunderlaget ska det vara tydligt att det är entreprenörens ansvar att kraven uppnås. Det ska också framgå att SISAB ska få in verifikat under entreprenaden eller senast vid slutbesiktning, som bekräftar att utförandet, installationer och inbyggda varor uppfyller gällande krav för respektive

indikatorbetyg. Krav enligt ovan ställs delvis i AF-delen enligt SISAB:s generella mall, men behöver sannolikt även förtydligas i Miljökrav produktion (beställarens miljöplan) som biläggs AF-delen. När det gäller fuktkrav används SISAB:s mall för fuktsäkerhetsbeskrivning.

Vid totalentreprenad gäller i normalfallet att SISAB:s betygsverktyg för Miljöbyggnad ska följas. Det är totalentreprenörens ansvar att projektörerna vet vilka indikatorbetyg som ska uppnås, att var och en vet vad den har för ansvar och att handlingar uppfyller SGBC:s redovisningskrav. Totalentreprenören ska ha en egen certifierad Miljöbyggnadssamordnare som sköter administrationen med SGBC.

Ansvarsfördelning – vem gör vad?

Arbetet med att leda, instruera, samla in och granska underlaget till certifieringsansökan och verifiering ska göras av en certifierad Miljöbyggnadssamordnare, någon av SISAB:s ramavtalade miljösamordnare. Miljöbyggnadssamordnaren har tillsammans med projektledaren ansvar för att var och en i projekteringsgruppen vet vilka indikatorbetyg som ska uppnås, vad var och en har för ansvar (även när det gäller verifieringen), att kritiska frågor utreds i rätt tid och att handlingarna uppfyller SGBC:s redovisningskrav. Tillsammans med byggledaren ansvarar Miljöbyggnadssamordnaren även för att entreprenören vet vilka verifikat som ska redovisas. Ansvaret för de olika indikatorerna under projekteringen framgår av tabellen nedan.

Indikator	Ansvar	Indikator	Ansvar
1. Energi användning	Byggnadssimulering	9. Fuktsäkerhet	Fuktsakkunnig
2. Värmeeffektbehov	Byggnadssimulering	10. Termiskt klimat vinter	Byggnadssimulering
3. Solvärmelast	Arkitekt, Byggnadssimulering	11. Termiskt klimat sommar	Byggnadssimulering
4. Energislag	SISAB, Miljösamordnare	12. Dagsljus	Arkitekt, Byggnadssimulering
5. Ljudmiljö	Ljudsakkunnig	13. Legionella	VVS
6. Radon	Byggnadskonstruktör	14. Dokumentation av byggvaror	Projektörer, Miljösamordnare
7. Ventilationsstandard	VVS	15. Utfasning av farliga ämnen	Projektörer, Miljösamordnare
8. Kvävedioxid	Arkitekt, VVS	Samordna betyg och ansökan	Miljösamordnare

Enheten Projektutveckling på SISAB har ett övergripande ansvar för att ge stöd i certifieringsarbetet. Generella erfarenheter och synpunkter kring exempelvis tolkningar av Miljöbyggnads kriterier lämnas till SISAB:s Miljöbyggnadsspecialist (miljobyggnad@sisab.se), som vid behov för dem vidare till SGBC.

SISAB:s hjälpmedel och betygsverktyg

SISAB:s projekteringsanvisningar gäller parallellt, och harmoniserar med Miljöbyggnads krav. I de fall SISAB ställer högre krav än Miljöbyggnad är det SISAB:s krav som gäller. SISAB har tagit fram ett betygsverktyg (se nedan) som ska användas för alla certifieringsprojekt. Betygsverktyget anger vilket betyg respektive indikator ska uppnå så att det aggregerade slutbetyget blir silver, och valda

betygsnivåer utgår från SISAB:s projekteringsanvisningar och arbetssätt. Ansökan och verifiering ska också kunna ske så effektivt och arbetsbesparande som möjligt, samtidigt som byggnaden ska få bra egenskaper gällande energi, inomhusmiljö och material. I bilagan ”Sammanfattning SISAB:s betygsriterier” framgår sammanfattningsvis vilka kriterier som ska uppnås när man följer SISAB:s betygsverktyg. Observera att betygen för indikatorerna 3 och 4 har höjts jämfört med tidigare version. Betygsjusteringen är gjord för att bättre överensstämja med förutsättningarna och resultaten i faktiskt certifierade projekt. Om indikatorbetygen i något projekt skulle avvika från SISAB:s betygsmatris ska Miljöbyggnadssamordnaren kontakta SISAB:s Miljöbyggnadsspecialist och motivera varför.

Indikatorer i 2.1 och 2.2		Aspekter		Områden		Byggnad
1 Energianvändning	SILVER	Energianvändning	SILVER	Energi	SILVER	SILVER
2 Värmeeffektbehov	SILVER	Effektbehov	SILVER			
3 Solvärmelast	SILVER		SILVER			
4 Andel av energislag	GULD	Energislag	GULD			
5 Ljudklass	SILVER	Ljudkvalitet	SILVER	Innemiljö	SILVER	
6 Radonhalt	GULD	Luftkvalitet	BRONS			
7 Ventilationsstandard	BRONS					
8 Kvävedioxid	BRONS					
9 Fuktsäkerhet	SILVER	Fukt	SILVER			
10 Termiskt klimat vinter	SILVER	Termiskt klimat	BRONS			
11 Termiskt klimat sommar	BRONS					
12 Dagsljus	BRONS	Dagsljus	BRONS			
13 Legionella	GULD	Legionella	GULD			
14 Dokumentation av byggvaror	SILVER	Dokumentation	SILVER	Material	SILVER	
15 Ufasning av farliga ämnen	SILVER	Utfasning	SILVER			

SISAB har också tagit fram andra bilagor som kan användas i arbetet med Miljöbyggnad. Dokumenten innehåller uppgifter och formuleringar anpassade till SISAB:s betygsverktyg och arbetssätt, och syftar till att underlätta Miljöbyggnadsarbetet. I nästa avsnitt följer motiv till vald betygsnivå för respektive indikator, samt arbets- och tidsbesparande tips i certifieringsprocessen.

Allmänna tips i certifieringsprocessen	
Dokumentation:	<p>För att samla, dela och hålla ordning på dokumentationen under projekteringen och produktionen använder projektörerna och Miljöbyggnadssamordnaren mappar i Antura. Det ska finnas en mapp för varje indikator och en för övergripande dokument, och alla ändringar och kompletteringar fram till verifieringen ska föras in i mapparna. När projektet är färdigställt ansvarar Miljöbyggnadssamordnaren för att samla in de dokument inför verifieringen som står listade i SISAB:s checklista för verifiering. Dokumenten sparas i Antura under respektive indikatormapp.</p> <p>När verifieringen är klar och godkänd samlas alla handlingar som ligger till grund för certifikatet i den berörda fastighetens miljöbyggnadsmapp i SISAB:s fastighetssystem FasIT. SISAB:s Miljöbyggnadsspecialist ansvarar för att de slutgiltiga certifieringshandlingarna läggs in i FasIT.</p>
Registrering:	<p>Innan registreringen godkänns av SGBC formaliakontrolleras den så att alla nödvändiga uppgifter finns med, och att projektet uppfyller kriterierna för att kunna certifieras i Miljöbyggnad. För att undvika onödig tid för komplettering och förtydliganden, tänk på följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bifoga alltid en ritning eller illustration som tydligt visar den byggnad som certifieringen gäller. - Om det finns flera byggnader på fastigheten eller om certifieringen gäller en tillbyggnad, markera på ritning vad certifieringen gäller. - Vid tillbyggnad, förtydliga att energianvändning går att separera från befintlig byggnad. <p>Meddela alltid SISAB:s Miljöbyggnadsspecialist via miljobyggnad@sisab.se när ett nytt projekt har registrerats, och meddela också SGBC via miljobyggnad@sgbc.se att SISAB:s BGO-användare ska få tillgång till projektet.</p>
Ansökan:	<p>SGBC formaliakontrollerar ansökan innan den skickas vidare till en granskare och granskningsprocessen startar. För att undvika onödig tid för komplettering och förtydliganden, tänk på följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> - I ansökan ska ett ansökningsavtal signerat av firmatecknare lämnas in, kontakta SISAB:s Miljöbyggnadsspecialist för att få detta. - Bilagorna som lämnas in för respektive indikator ska vara tydliga och inte för långa, max 35 sidor (undantaget Indikator fuktsäkerhet som får vara mer omfattande).

	- Kontrollera så att uppgifter som förekommer i flera bilagor inte skiljer sig från varandra (t.ex. värden på fönster), och att uppgifter i bilagorna stämmer överens med de uppgifter som skrivs in i BGO.
Verifiering:	För att underlätta verifieringen ska insamlingen av dokument börja redan i samband med produktion och byggnadens färdigställande. Följ råden för respektive indikator samt SISAB:s checklista för verifiering gällande vilken dokumentation som behövs. SISAB:s nya byggnader ventileras extra första året för att vädra ut emissioner. Energianvändningen kan därför inte börja mätas förrän år två, då byggnaden är i normaldrift. Verifieringstiden behöver i regel därmed förlängas med ett extra år, d.v.s. till tre år efter att byggnaden tas i bruk. SISAB kontaktar SGBC om förlängd verifieringstid.
Indikator 1: Energianvändning	
Betyg:	SILVER
Motiv:	Betyg silver stämmer överens med SISAB:s och stadens energikrav.
Tips certifiering:	Följ SISAB:s projekteringsanvisning för byggnadssimulering med tillhörande mallar, från utredningsskede till projektavslut.
Tips verifiering:	Fastigheten ska vara i normaldrift när energiuppföljning görs, vilket den är först under andra driftsåret. Den ska dock även följas upp under första året för att få indikation på status. SISAB:s driftsamordnare energi ansvarar för att sammanställa och korrigera mätresultat till verklig specifik energianvändning. Avstämning ska göras 3, 6, 12, 18 och 24 månader efter återlämnandet till fastighetsavdelningen samt inför garantibesiktning. Ett viktigt dokument i projektstyrningen är: ”Energikrav, energiberäkning och uppföljning av energiprestanda”.
Indikator 2: Värmeeffektbehov	
Betyg:	SILVER
Motiv:	Betyg silver harmoniserar med kravet på energianvändning.
Tips certifiering:	Följ SISAB:s projekteringsanvisning för byggnadssimulering med tillhörande mallar. Säkerhetsmarginalen på luftbehandlingsaggregatens temperaturverkningsgrad används inte vid beräkning av effektbehov.
Tips verifiering:	Indikatorn verifieras genom att effektsignatur tas fram. Kontaktperson är SISAB:s driftsamordnare energi.

Indikator 3: Solvärmelast	
Betyg:	SILVER
Motiv:	Betyg silver är en lämplig nivå för att begränsa övertemperaturer i lokalerna, då SISAB har svårt att styra byggnaders inplacering. Höga krav på solvärmelast krävs för att bland annat uppfylla kriterierna för termiskt klimat sommar.
Tips certifiering:	Simulering av solvärmelast kan genomföras i den byggnadssimuleringsmodell som tas fram för byggnaden. Sträva efter en planlösning med relevanta rum riktade mot mindre solutsatta väderstreck.
Tips verifiering:	Indikatorn verifieras genom verifikat på att projekterade fönster och solskydd har levererats, t.ex. genom följesedel för fönster och foton av solskydd på plats.
Indikator 4: Energislag	
Betyg:	GULD
Motiv:	Betyget följer de förutsättningar som finns i Stockholms stad. Staden har ramavtal om el märkt Bra miljöval (detta gäller även hyresgästers el). När det gäller fjärrvärme finns Stockholm Exergis och Norrenergis nät att tillgå. Den bränslemix som nu levereras för fjärrvärme uppfyller tillsammans med uteslutande förnybar fastighets- och verksamhetsel kriterierna för betyg guld.
Tips certifiering:	<p>Följ SISAB:s projekteringsanvisning för byggnadssimulering med tillhörande mallar, från utredningsskede till projektavslut.</p> <p>Använd bilaga ”Intyg Elleverans” för att visa att el märkt Bra Miljöval används. Kontakta SISAB:s Miljöbyggnadsspecialist via (miljobyggnad@sisab.se) för projektanpassning.</p> <p>Fjärrvärme kommer i de flesta fall från Stockholm Exergis nät. SISAB har avtal om ”Värme för miljöcertifiering”. Kontakta SISAB:s Miljöbyggnadsspecialist via (miljobyggnad@sisab.se) för intyg och avtal.</p>
Tips verifiering:	Kontakta SISAB:s driftsamordnare energi för uppgift om uppmätt värme och elanvändning, uppdelat på olika undermätare, samt intyg avseende fjärrvärme- och elavtal.
Indikator 5: Ljudnivå	
Betyg:	SILVER

Motiv:	Betyg silver överensstämmer med SISAB:s projekteringsanvisningar för akustik i grund- och förskola.
Tips certifiering:	Följ SISAB:s projekteringsanvisningar för akustik i grund- och förskola.
Tips verifiering:	SISAB har valt att verifiera indikatorn genom ljudmätning. Rum som väljs ut för verifiering ska vara de mest kritiska för respektive ljudparameter. Följ SISAB:s projekteringsanvisningar för akustik i grund- och förskola. SISAB:s ramavtalade akustiker utför verifiering, både mot BBR (stadsbyggnadskontoret) och mot miljöbyggnad (SGBC) eftersom dessa mätningar till stor del sammanfaller.
Indikator 6: Radon	
Betyg:	GULD
Motiv:	Genom att följa SISAB:s projekteringsanvisningar för byggteknik uppnår man betyget Guld. Att uppnå betyget Guld är även ett sätt att kvalitetssäkra en lufttät grundläggning.
Tips certifiering:	Markradonmätning krävs inte eftersom projektering alltid ska ske radonsäkert, d.v.s. som om marken skulle vara klassad som högradonmark. Att markradonmätning då inte krävs är säkerställt hos SGBC:s tekniska råd. Radonsäkert utförande innebär komplett radonåtgärd samt en ytterligare åtgärd som kan tillsättas vid problem. Exempelvis radonduk och täta genomföringar i grundkonstruktionen samt radonslangar under plattan som kan kopplas till fläkt om problem skulle uppstå.
Tips verifiering:	Kontakta SISAB:s myndighetshandläggare för att stämma av att en radonmätning (långtidsmätning) är inplanerad när ventilationen är i normaldrift, ca 1 år efter idrifttagande. Eventuellt behövs även en indikativ korttidsmätning under första året.
Indikator 7: Ventilationsstandard	
Betyg:	BRONS
Motiv:	Betyg silver överensstämmer med SISAB:s projekteringsanvisning för VVS.
Tips certifiering:	Följ SISAB:s projekteringsanvisningar för VVS och Styr- och övervakningssystem.

Tips verifiering:	Kontakta SISAB:s myndighetshandläggare för OVK-protokoll. Tänk på att OVK-protokollet ska vara giltigt och godkänt när verifieringen skickas in.
Indikator 8: Kvävedioxid	
Betyg:	BRONS
Motiv:	SISAB bygger i en tät stadsmiljö där luftkvaliteteten är svår att påverka. Uteluftintag skall optimeras med hänsyn till omgivande trafik. Även om silver eller guld kan uppnås så ger det en onödig verifieringskostnad.
Tips certifiering och verifiering:	Hämta luftföroreningskarta från http://slb.nu/slbanalys/luftfororeningskartor/ vid certifiering. Ingen verifiering krävs för betyg brons.
Indikator 9: Fuktsäkerhet	
Betyg:	SILVER
Motiv:	Betyg silver överensstämmer med SISAB:s projekteringsanvisning för fuktsäkerhet. Inomhusmiljön är något som SISAB värdesätter högt för dem som vistas i lokalerna. Det finns en dokumenterad koppling mellan fuktiga byggnader och ohälsa.
Tips certifiering och verifiering:	Genom att arbeta utefter SISAB:s projekteringsanvisningar och tillhörande mallar för fuktsäkerhet så uppfylls kriterierna för betyg Guld. Genom att anlita SISAB:s ramavtalade fuktsakkunniga så säkerställs att processen tas om hand av en fuktsakkunnig, d.v.s. en person med dokumenterad kompetens inom fukt. Den fuktsakkunniga ska även vara med under byggskedet, vilket ger bra förutsättningar för en fuktsäker byggprocess och till slut en fuktsäker byggnad. Säkerställ att avvikelser som inträffar under produktion är hanterade och framgår av dokumentation/slutligt fuktintyg. Avvikelser som kräver uppföljning i förvaltningsskedet ska redovisas separat och överlämnas till projektansvarig. Om det sker en fuktskada i förvaltningsskedet så ska verifieringen visa att denna är åtgärdad. Kontakta förvaltaren för att kontrollera om detta är aktuellt.
Indikator 10: Termiskt klimat vinter	
Betyg:	SILVER
Motiv:	Betyg silver harmoniserar med SISAB:s övergripande krav.

Tips certifiering:	Simulering av termiskt klimat kan genomföras i den byggnadssimuleringsmodell som tas fram för byggnaden. Indata till simulering tas från SISAB:s projekteringsanvisning för byggnadssimulering.
Tips verifiering:	Indikatorn verifieras genom verifikat på att projekterade fönster och solskydd har levererats, t.ex. genom följesedel för fönster och foton av uppvärmningssystem på plats.
Indikator 11: Termiskt klimat sommar	
Betyg:	BRONS
Motiv:	Med SISAB:s nuvarande förutsättningar är det svårt att uppnå högre betyg än brons.
Tips certifiering:	<p>Simulering av termiskt klimat kan genomföras i den byggnadssimuleringsmodell som tas fram för byggnaden. Indata till simulering tas från SISAB:s projekteringsanvisning för byggnadssimulering.</p> <p>Fönstervädning eller nattkyla ska inte användas i PPD-simuleringen. Fönster ska vara stängda eftersom fönstervädning förutsätter att fönstren kan vara öppna oavsett yttre omständigheter så som fallrisk, externt ljud, pollen m.m.</p>
Tips verifiering:	Indikatorn verifieras genom verifikat på att projekterade fönster och solskydd har levererats, t.ex. genom följesedel för fönster och foton av solskydd på plats.
Indikator 12: Dagsljus	
Betyg:	BRONS
Motiv:	Betyg brons är en lämplig nivå då SISAB ofta har svårt att styra byggnaders inplacering som påverkar dagsljuset. Indikatorns betyg behöver också förhålla sig till andra kriterier, så som t.ex. solvärmelast och termiskt klimat sommar, som står i ett motsatsförhållande till dagsljus.
Tips certifiering:	Dagsljussimulering kan genomföras i den byggnadssimuleringsmodell som tas fram för byggnaden. Rum för stadigvarande arbete/vistelse i skolor och förskolor kräver dagsljus.
Tips verifiering:	Indikatorn verifieras genom verifikat på att projekterade fönster har levererats och att solavskärmningen överensstämmer med de

	projekterade förutsättningarna, t.ex. genom följesedel för fönster och flygfoto som visar omkringliggande byggnader.
Indikator 13: Legionella	
Betyg:	GULD
Motiv:	Betyg guld överensstämmer med SISAB:s projekteringsanvisningar för VVS och Styr & Övervakningssystem.
Tips certifiering:	Följ SISAB:s projekteringsanvisningar. I VVS-anvisningen ställs krav på att Säker Vatten ska följas. Färdigblandat 38-gradigt vatten får inte förekomma i SISAB:s sporthallar. SISAB har ett larmat styr- och övervakningssystem med temperaturgivare och bemannad driftscentral, vilket uppfyller kriterierna för betyg guld.
Tips verifiering:	Kontakta SISAB:s driftledningscentral för att få utskrift från styr- och övervakningssystemet med loggade temperaturvärden.
Indikator 14: Dokumentation av byggvaror	
Betyg:	SILVER
Motiv:	Betyg silver överensstämmer med SISAB:s krav på att använda Byggvarubedömningen (BVB) och dokumentera vissa byggvarugrupper i en projektplats (loggbok). Fler produktgrupper ingår i SISAB:s krav på dokumentation, genom att följa SISAB:s krav så uppfylls alltså kraven i Miljöbyggnad.
Tips certifiering/verifiering:	<p>Ge SGBC:s granskare tillgång till projektplatsen i BVB när ansökan/verifieringen skickas in. Observera att den länk som används för att dela loggboken i BVB endast är giltig vid ett tillfälle, Miljöbyggnadssamordnaren ska därför inte testa länken innan den skickas till granskare eftersom länken då blir förbrukad. Vid behov av hjälp kan SISAB:s miljöansvarige kontaktas via bvb@sisab.se.</p> <p>Efter projektets färdigsällande ägs och förvaltas loggboken av SISAB. Loggboken kommer att uppdateras i samband med framtida ombyggnationer och rivning. Loggboken finns även tillgänglig för förvaltningen vid framtida undersökningar/utredningar av befintliga material, komplettering med nya material och som underlag vid framtida miljöinventeringar.</p> <p>Vid verifieringen, kontrollera med förvaltare om det efter projektets färdigställande byggts in nya byggvaror och att de i så fall är dokumenterade i samma projektplats i BVB.</p>

Indikator 15: Utfasning av farliga ämnen	
Betyg:	SILVER
Motiv:	Betyg silver överensstämmer med SISAB:s krav på att byggprodukter som dokumenteras i BVB ska vara rekommenderade eller accepterade och att avvikelser ska motiveras och dokumenteras.
Tips certifiering/verifiering:	I byggproduktens ”produktkort” i BVB visas vilket betyg produkten uppnår i Miljöbyggnad. Kravet på dokumenterad avvikelserlista uppfylls genom redovisning av projektplatsen i BVB och avstegsblanketter för produkter med bedömningen ”undviks”. I avvikelseblanketten ska det framgå om produkten innehåller utfasningsämnen.